

BARANYAI LENKE*
A RÉGI SOPRON SAJÁTOS SZÍNFOLTJA
Munczy Lenke magán zongoraiskolája

A tanárnő tevékenysége kapcsán szót kell ejtenünk zenész családjáról, amely számos nyomot hagyott városunkban, és amelynek utolsó sarja volt Lenke néni. Édesapja, az ő testvérei, és nagyapja is zenészek voltak. Közülük Munczy Lajos jutott legmesszebbre. A Bécsi Zeneakadémiai tanulmányok után az Esterházyak udvari zenekarának első hegedűse volt Kismartonban, de inkább a kalandosabb, és jövedelmezőbb világjárást választotta, családtagjaiból álló zenekarával. Koncertjeikkel, szórakoztató muzsikájukkal hazánknak hírnevet, maguknak vagyont szereztek. Ez utóbbiból Munczy Lajos Budapesten házat vásárolt, és Sopronban is építtetett egy öt szobás otthont a Deák tér 30. szám alatt. Az egykori József Attila leány-gimnázium mellett álló felújított épület homlokzatán ott található az ML E monogram (Munczy Lajos és felesége, Tschürtz Elvine keresztnevének betűje).¹

¹ Tschürtz Elvine egy soproni ügyvéd művelt lánya volt. Oktavia nevű testvére pedig a Felső Leányiskola tanárnője és első igazgatónője volt.

Munczy Lajos háza a Deák téren.
Sajnálatos, hogy az emléktábla ma a házon
nem az építtetőre, hanem egy ott lakóra utal
(Takács Judit fotója)

Itt szeretnék egy, a soproni köztudatba bekerült pontatlan fogalmat tisztázni. Ebben Munczy Lajos úgy szerepel, mint cigányprímás. (Lásd internetes információk). Én úgy fogalmaznék: hegedűművész volt. A különbség tartalmi és formai. Ő külföldi útjain zömmel a komolyzene örökzöld dallamait, mondhatnánk slágereit játszotta, vagyis a zene nemzetközi nyelvét beszélte.² Programjában megszólaltatta a magyar nemzeti öntudatra ébredés zenei műfaját, a verbunkost is, ezzel jelezte hovatarozását. És játszott műdalokat is. (Tudjuk, Brahms több ilyen beemelt Magyar táncok című sorozatába.) Munczy Lajosnak felsőfokú végzettsége volt, és nagyközönségnek játszott mesterhegedűjén, nem asztalnál, egyéni megrendelésre. (Természetesen, úgy, cigányprímásként is lehet valaki élvonalbeli, hiszen a mesterség és a művészet határai közel esnek.) 1877-ben, ahogy évkönyvünk is beszámol róla, Beethoven D-dúr hegedűversenyét adta elő Sopronban, és egykori igazgatónk, Wallner Ignác kísérte zongorán.

Munczy Lajos sírjára (új Szent Mihály temető Bécsi út felőli falánál) Róna József neves szobrász hegedülő nőt ábrázoló szobra került. Többen a téves premisszából téves következtetés voltak le: „*Ha cigányprímás volt, akkor a*

² Erre utalnak a Munczy hagyatékban fennmaradt koncert program-lapok. Ezek alapján is inkább szalonzenésznek lehetne nevezni.

hegedülő nő Cinka Panna.”³ A valóság az, hogy a szobor Erkel Ferenc fiának, Erkel Sándornak a sírjára készült 1904-ben, és megtekinthető a Kerepesi temetőben. Ennek a másolatát rendelte meg 1910-ben Munczy Lajos felesége. Tehát sírkertünk ezen védett értéke is a Munczy családnak köszönhető.

Pluzsik Tamás felvételei

Munczy Lajos sógora, Makkai Béla pedig műtárgyakkal tért vissza külföldi útjairól. Képgyűjteménye, köztük 16 védett kép, a Soproni Múzeumot gazdagítja. Feleségével, Munczy Máriával, ők nevelték fel Munczy Béla árván maradt négy gyermekét, így maradt Aranka néni és Lenke néni az ő gyönyörű, öt szobás otthonuk.

Lenke néni a soproni zeneiskolában tanult zongorázni, a Felső Kereskedelmi Iskolában érettségizett, és ezt követték a budapesti, majd bécsi zenei tanulmányok, melyek során *a zongorajátéknak a német nyelv oktatása mellett való tanítására* jogosító oklevelet kapott. Saját pecsétjével ellátott bizonyítványt állíthatott így ki. (Nővére, Aranka néni, ipariskolai tanulmányai után Bécsben elvégezte az Iparművészeti Főiskolát, tehetséges festő és szobrászművész volt, képességét kalapszalonjában is kamatoztatta.)

³ Berecz Dezső írásában jelent meg először ez a S.Sz.-ben, ezt mások is átvették, így került fel az internetre. A S.Sz. 2003. első számában (A Munczy család 72. o.) már megkérdőjeleztem ezt a leegyszerűsítést, mert a szobor sokkal inkább jelkép jellegű.

A fentiekből következik, hogy a német ajkú családok gyermekei nagy számban látogatták Lenke néni magán zeneiskoláját. Hozzá járt a második világháború előtt Pleininger Izabella, Horváth Krisztina (dr. Bertalan Ernőné), az ő lánya dr. Bertalan Judit, Preidl Cézi (Bruckner Nándorné) és sokan mások, mert a tanítás magyar és német nyelven folyt.⁴ A visszaemlékezők elsőként az apró termetű zongoratanárnő jellegzetes, ritmust diktáló tempóját idézték fel, ahogy a: *Tí-jam-pam-pam, tí jam-pam-pam*-ot mondta szája, és kopogta keze a zongora fáján. Aztán az általam is ismert gyönyörű lakás részleteinek a felidézése következett.

Az iskola a Móricz Zsigmond utca 20-as számú házukban volt. A zongoraszoba az „L” alakú előszobából jobbra nyílt. A nagy, fekete hangszer uralta, körülötte székekkel, kis táblával, kottatartókkal. Nemcsak tanítás, hanem rendszeres kamaramuzsikálás is folyt itt. A falnál míves könyvszekrény állt, tejüveg ablakába Beethoven és Schumann képét gravírozta egy üvegesmester. Mögötte a sarokban ó német fotelek és egy asztalka kínált pihenésre lehetőséget. Átellenben vele népi faragású támlás szék állt. A nyitott ajtón keresztül át lehetett látni a szalonba, ahol a mennyezetről faragott és aranyozott fa csillár függött, a szemben levő falnál zöld és sárga csíkos, selymes huzatú biedermeier kanapé és két fotel vonzotta a tekintetet. Mellette hárompolcú, faragott etager, felső részén értékes porcelán tárgyakkal, és Róna József csikóst ábrázoló szobrával.⁵ A szoba fala tele volt a gyűjtött, értékes festményekkel. Az ablak másik oldalán barokk íróasztal, a sarokban 19. század eleji staffelei-en mindig a legújabban vásárolt kép állt.⁶ Eddig látott a zongora körül ülők elkalandozó tekintete.

A szép, polgári lakásból nemcsak a zene, hanem a minden művészet szeretetét magukkal vitték tanítványai.⁷

A lakás értékes tárgyairól azért írtam ilyen részletességgel, mert azok – Lenke néni végakarata szerint – eladásra kerültek. Az öt tisztelőt otthonait díszítik. A befolyt összegből létrehozott Makkay–Munczy Alapítvány pedig napjainkban a Zeneiskola diákjainak és tanárainak a jutalmazását szolgálja.

---

⁴ Később a Kolmós lányok, Klári, Mária, Éva, Zsuzsi. Is nála tanultak. Nagyon sokan jártak hozzá széchenyisták, közülük Szemes Rózsi, akit a főiskolára is ő készített fel. Még a Major közti nyugdíjas otthonban is tanított, átvett egy-egy zeneművet felnőtté vált tanítványaival.

⁵ Aranka néni egyik festményéről derült ki, hogy ez könyvtámaszként szolgált.

⁶ A szó magyar megfelelője, a festőállvány, nem fejezi ki a tárgy funkcióját. Ez nehéz, veretes volt, festésre alkalmatlan, képek bemutatására készült.

⁷ Amikor a nagy lakást felszámolva Lenke néni beköltözött a nyugdíjas otthonba, főleg a zeneszoba tárgyait vitte magával. Karácsonykor a leterített zongora teteje tele volt az egykori tanítványok ajándékaival.

* Részlet a szerző Utolsó nárciszok c. könyvéből, melyben a soproni Széchenyi István Gimnázium XX. századi történetét dolgozta fel. Dr. Baranyai Lenke, mint a gimnázium egykori tanára és hozzáértő krónikása az iskola 20. századi történetéhez nyújt adalékokat, hol történészi tárgyilagossággal, hol az ott eltöltött 42 év emlékeinek szubjektív lenyomatával. A könyv bevezetőjében a tanárnő így ajánlja a kiadványt olvasóinak: *"Mivel Minerva baglya a sötétség beállta után repked (Hegel), ezért csak a lezárult életutakkal foglalkozom, azokkal, amelyekről adatokat tudtam gyűjteni, és amelyek hatottak rám. Fejet hajtok az elhunyt elődök példája, és korán eltávozott tanítványaim emléke előtt. Könyvemet pedig szeretettel ajánlom az élőknek, az egykori és mai széchenyistáknak, a Sopront szeretőknek, és városunk múltja iránt érdeklődőknek."*